Byxe oronnudai proletaarinar, negedegtii!

№ 190 (2223)
1937 onoi aavgustiin
18
SREDAA

14-xi ZILEE GARNA

Buriaad-Mongoloi Ynen

Byxexolboonoi Komunils (bolьşevilg) Paartiin Buriaad-Mongoloi Mosiin Komiteedai, Buriaad-Mongoloi Avtonoomito Soveed Socialiis Respyybliklin Centraalьna Gyisedxexe Komiteedai yder byriin gazeeta

Redaakeiin aadrus:
Ulaan-Yde goorod,
Ceentrsojuuziin, 19.

№ sen 10 myngе.

ŞINE STAALIN MARŞRUUDAI TYLƟƟ

MynƟƟder Soveed Xolboonoi ɜalşan arad bolbol aviaaciin ain yderii yngergeze, aguu xe Soveed oronoi aviaaciin ba-ıgdaşagyi xysii, byxii delxein mene baha daxin demonstraaılan zagsaaza baina.

Manai yrgen jixe Soveed oron olbol aviaaciin baiguulaltiin taar mene haja xamaghaa zaıu, geegdengi baihan bolboş, ediixen zilei xuxasaa soo byxii yrengyydii xoinoo orxizo, ton ryy, ton xysetei aviaaciin aguu xe dirzaaba bolon ilgarba. Soeed oron bolbol ynexeereө mogorxoxoor aviaaciin tyryy yyiledberitei, ynexeereө baatarg aviaatornuudtai, geroi lioodguudtai baina. «ANT-25» samoliood, «AM-34» geze motooi abaad yzegtii. Ene bolbol guu jixe soveed oronoi, Staalin ooxiin konstryyktornuudai zoloohon, aldarta exe oronoi ed eregseleer bytөogdehen xereg aixa. SSR Xolboonoi geroin ere zergii zasagai gazarhaa geel tyryyn soveedai lioodçi uudai abahan ba ene gaixamıg zonuudai too myn jixe tyb - lioodçiguudaar oloşorozo aixanь Soveedai aviaaciin tyıy bolxii daxin daxin batalaza aina.

Ga den zuun zilei xuxasaa soo elxein gyn uxaatanai bodoboş ejelyylze şadaagyi zyilnyydii anai aviaaca, manai lioodçiuud neeze, xynei geşxeegyi gaaraar xaragii zam gargaza, elxei deere aldar solo abahan aina.

Gansaxan 1937 onoi dotor uilagdahan aguu jixe ilaltanuuii toolozo baraşagyi baixa jym. ine onoi mai harada soveedai skadriili 5 tomo samoliood Bolopьjaanov tyryytei Xoito poous niiden oşozo buugaad tenle yrgelze xydelmerileze baixa inzelexii uxaanai staanca baiuulaad jirehen baina. Tereenei yyleer Soveed Xolboonoi geroiuud Çkaalov, Baidukoov ba Lkoov gegşed Moskvaa—oito poolius—Xoito Ameerixa ehen marşruudaar niideze buungyigөөr 63 çaas 25 minuuta gaarta jabaad zorihon gazaraa xyrehen baina. Ene gaixamag niidelgiin tuxai medee bolol manai Exe oronoi azalşadii ajarluulxahaa gadana byxii delein arad zondo haişaagdahan aina. Tiin ene niidelge tuxai ajarai zamxaa ygei baitar myn Soveed Xolboonoi Geroi Groonov tyryytei nyxed Jyymaşev, Daniiilin gegşed myn Moskvaa —Xoito poolius—Xoito Ameerika geze marşruudaar niideze 62 çaas 17 minuutiin xuxasaa soo daabariaa dyyrgehen baina. Ede byxii tyyxete amzaltanuud bolbol gansaxan manai orondo tuilagdaza bolxo, gansaxan manai syłөөte soveed oronoi lioodçiguudaar tuilagdaxa xereg baihaniinь labtai.

Jyyndeb gexede, manai aviaaca bolbol ynexeereө arad bygediin aviaaca myn ba aradai daisadta aimşag ajuul bolzo, azalşa xyn tyreltende zol zargal bolzo baigaa, manai aguu jixe voozdь, manai inag xaluun STAALIN sexe udaridaza, enxeren oroldon baina.

Geroi lioodçiguud Çkaalov Baidukoov bo Beliakoov gegşedei Xoito Ameerikada buugaad baixadanь elьgeehen telegraama soogoo nyxer STAALIN tyryytei paarti ba zasagai xytelberilegşed iigeze bişehen baina: «*Urdaa tabigdahan zorilgii bejelyyxe xeregtee dabaa xaaltanuudii medexegyi gabijaata ba erelxeg zorigtoi Soveed lioodçiguudaar omogorxonobdi.*

Taanarii teberenebdi, garnuudiitnai adxanabdi.» Myn ede geroinuudta elьgehen telegraama dotoroo Aleksei Staxaanov iigeze bişehen baina: «*Tedenei gaixamşag xeregiinь, inag Exe oronoigoo zargal ba debzeltiin tyloө temesełde Soveed oronoi grazdaniiin byride zorig oruulna*».

Iime haixan anxaralaar xyrieelegdeze, Soveed oronoi 170 milioon zonoi elьgen deere xygzeze baigaa, Soveed aviaaciin urda byri jixe, byri gaixamşag Staalin marşruuduud eelzee xylieeze baina. Manai samoliooduud eneenhee xoişo byri deegyyr, byri xolo, byri xurdaar niidexe bolxonь damzag ygei. Soveed aviaaciin saaşadaa ulamaar kygzexiin garaanti bol nyxer Staalin baina. Aimşag berxeşeelnyydii medexegyi erelxeg zorimgoi baatar lioodçiguudai piloouduudai, konstryyktornuudai oloşoron urgaxiin xangaltatai garaanti bol Staalin Konstituucatai aguu jixe Soveed oron baina. Geroilig Ispaaniiin ba xitadai gooroduudii faşiis samoliooduudai boombodozo yxid xyyged xygşedii alan xiudan baixada, soveedai aviaaca bol pooliusii dailan abza agaarai şine zamii bii bolgozo, nauukiin ynder deede şatii ezemdeze, ɵөriingөө gyrenei eb nairamdalai poliitikii ulamaar bexizyylze, aradai daisadta aimşag ajuul bolzo, azalşan zondo zol zargalai oron bolzo baina. Aviaaciin xereg bolbol manai SSSR oronoi socialiis baiguulaltiin dunda gol huuriii ezelze, tereenei taharaşagyi xubinь bolbo. Aviaaciin xereg bolbol manai oronoi zaluuşuudai ton duratai, ton dytiin xereg boloo.

Eneenei dunda manai Respyyblike deereş grazdaan aviaaca bata bexieer huurizaza baihanai ulamhaa xeden olon zaluuşuud soveedai aviaaciin teexnikii şudalza, şine şine lioodçiguud, pilooduud, instryykternyyd bolon garza baina.

Ene bygedөөreө bidener bolbol soveed oronoigoo oboroonиin xysii ulamaar bexizyylnebdi daisadai dailan oroo haanь daraza yi buta soxixo xysen bidende xezeede belen baina.

▽ ▽ ▽

GELOGIIS KONFEREENCIIN GEŞYYD AZERBAIDŻAANDA

Bakuu. (TASS). Geoloogiiin ulasxoorondiin XVII kongreesei geşyyd Azerbaidzaanda neeftiin azyiledberitei tanilsaza baina. Respyyblikiin neeftiin bajaligai şine yiledberilelge, xydelmerişenei bolboson gojo tosxonuud bolbol gadaadiin ailşadii jixe honirxuulna.

VOOLGA—MOSKVAA KANAAL NEEGDEHEER HARA BOLBO

Aavgustiin 15-nai yder Moskvaa—Voolga kanaal deegyyr aşaanai ba pasaziirai paroxooduudai jabaza exilhenhee xoişo nege hara gyisebe.

Ene hariin torşo soo Moskvaa—Voolga kanaalaar 189500 pasaziirnuud zөөgdehen baina. Ijyyliiin 15-haa aavgustiin 14 xyrter uhanai şine magistraaliaar 121 mingan toonno eldeb aşaanuudii şirehen baina.

MYNƟƟDER—SOVEED AVIAACIIN HAIN YDER

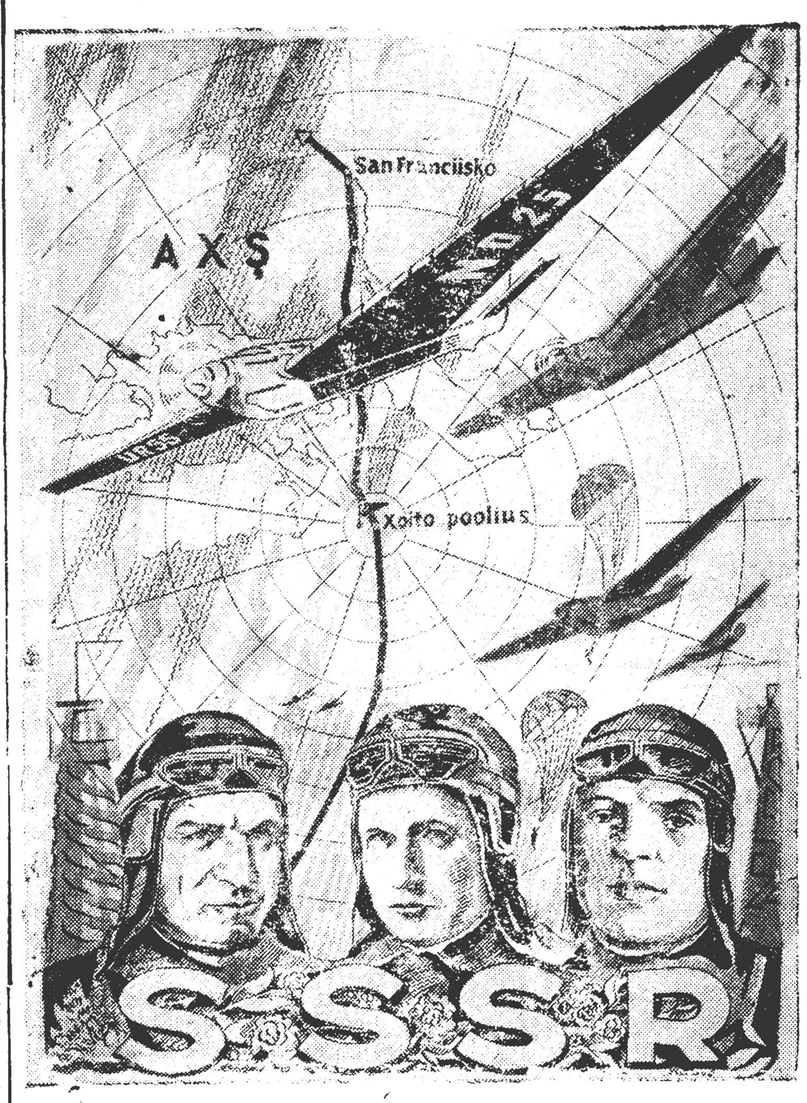

B. BAZAROON.

PARAŞUUDŞAN

Dabxar nogoon dalitan
Dallan dabşan degdene.
Arba mingaad arad-zon
Aliga taşan ydeşene.
Senxir xyxe ogtorgoin
Segeen nomin orjoldo,
Hemze erieen yylenei
Hiireg byder miralna.
Tymer motoor zyrxeten
Tyynei naaguur turjana,
Xyndii sorgiinь yzyyrte
Xyxe unin burjana.
Deediin xoohon agaarhaa
Debxeren buuxa zorigtonoi
Zurbas gexe yjiiji
Zonoi niyden xylieene.
Altan naranai tujaa dor
Aradai zugaa mynөөder,
Aviaa xysenei jixe yder
Aldar boloo ene yder.
Yrgen tala aerodroom
Ynge haixan xormoigoo
Debisxer nogoon degelee
Delgen tuhan ugtana.
Agaar okiaan dolginhoo
Aali hebşee sasarna,
Ajalgiin deeze asarna:
«Deeşe, myn deeşe, byri deeşe
«Degdiişe şubuulig hebieed;
«Xiidxyyr propeeler erjiişe
«Xileeree hergiilig soveed».
Olondo tanil ajalgiin
▽
Ogtorgoin zyghөө zedelxenь
Şixendem urixan şinxinee,
Seezedem bajar tyryylee.
Ylen ysxen zylge deer
Өөdөө xandan zogsonom
Yyrgeer tyryylhen zorigtoniii
Yylen deegyyr bidernem
Geşxehen tere bairadaa
Genete erjen gexedem:
Gegeen tujaa ogtorgoin
Gezege şingi serbehen
Tugasai hyylei majagtai
Torgon şyxer paraşuudtai
Xadiin byrged elilgeer
Xamaran buugşad xaragdaa.
Zambaga sagaan ebxelein
Zadaran xybexe urmatai,
Zoltoi sagai edirşyydei
Zorimgoi xygzexe urmatai!
Xyben sagaan yylende
Xyloө xyrgөөd yzebyy te?
Agaar halxin xargiida
Alxaad jabaad jirebyy ta?
Sojol erdemei gulamta
Soveed manai orondo
Ynder nerete gabijaatan
Yder byride oloşorno.
Daidiin zerlig xysenhөө
Daldiran hyrdexe xen baixab.
Ulam uragşaa ilaxiin
Uriaa bajar urgana.

GEROINUUDAI BYLE OLOŞOROZO BAINA

Seveed Xolboonoi geroin nere zergө bolbol Exe oronoi urda gaixamşag gabijaanuudii ton deere mederen segnexe jabadal bolno. Manai Leenin—Staalinai paarti, manai zasag, manai Exe oron, manai arad—ene nerii hajaxan bii bolgoo. Ene xadaa, manai byxii oronoi xyse şadalaa jixeer gargaza, Aarktikiin baatarlig ezemdegşedii mylihen pleenhee xobxolon abhan martagdaşagyi ydernyydte boloo hen. Ene xadaa, SSSR-ei araduudai ebtel nairamdaltai byliin omogorxon baigaa ydernyyd hen Araduudai vooznь nyx. Staalin bolbol Çeliyyskinteniii abaraxa operaacii eseşegyi xaraza, tereeniii sexe xytelberilhen baina.

Soveedai erxim lioodçiguud soveedai xynyydii abaraxiin tulada ɵөriin ami bejii, ɵөriin dyrşel şadabariii sym ygehen baina. Xabaarovskhaa Gaaliiçşov, Doroonin ba Vodopьjaanovai zvenoo, Kamçaatkahaa—Kamaanin ba Moolokovai gryype, Çykootkohoo—Liapideevski ba Ameerikahaa—Levaneevski ba Slepnioov gegşөd garaa hen.

Tedener bolbol mylihenei xyiten amisxalii, samoliooduudai ajuulta hoxordolgonuudii, ştoorm ba şuurganuudii tuilan garza şadaa. Edenerei doloonиiinь zorihon gazartaa xyrze, abaralgiin niidelgenyydii xeze exilhen baina.

SSSR-ei zasag bolbol lioөçlguud Liapideevski, Levaneevski, Moolokov, Kamaanin, Slepnioov, Vodopijaanov ba Doroonin gegşedte Soveed Xolboonoi Geroin nere zergө olgohon baina. Ene xyndete nere abhan tuxainь graamota yge xetөigee xamta, ede geroinuud byride Leeninei oordenuudii bariuulhan baina.

Tere zilde lioodçig Groomov bolbol „ANT-25“ geze şine samolioodoor 75 çaas buungyigөөr 12411 kilomeetr gazarta niidhen baina. Ene xadaa soveedai aviaaciin teexnikiin ba xynyydei aguu jixe ilalta myn. Urda teenь fraanciin lioodçiguudai baiguulhan delxein rekoordii 2 minga xaxadhaa ylyyxen kilomeetreer ylyylehen baina. Ene ilaltiin tyloө Mixajil Mixailoviç Groomovto Soveed Xolboonoi Geroin nere zergө olgogdohon baina.

Xoitoteenь, 2 zil bolood baixada, lioodçiguud Çkaalov, Baidukoov ba Beliakoov gegşedeer zoloouulhan „ANT-25“ samoliood bolbol soveedai aviaacada şine ilaltii nemeegee. Ene gurban bolbol „Staalinai marşruud“ nereteigeer, aviaaciin tyyxede orohon gaixamşag niidelge xehen baina. Tedener bolbol Aarktika ba Aaziin xoito rajoonuud deegyyr 9 minga garan kilometr gazarta buulgyi jabahan baina. Ede baatarlig gurban eneeneigee tyloө Soveed Xolboonoi Geroinuudai nere zergө abhan baina.

Xeneiş geroi bolxoor, baragdaşagyi xyse şadaltan aguu jixe Soveed oronoi geroinuudai byle iigeze urgaza exilee hen.

Ene zilde geroinuudai bylede 42 xyn nemee. Edener xadaa, Exe oronoi baatarliguud ba xamagaalagşad, tereenei daişalaxii xyse şadalii bexizyylegşөd myn.

Soveed Xolboonoi Geroin nere zergii abhan polkoovnig Tyrkaanskiiin majoor Şaaxtiin, axalagşa lejtenaant Reşagoovai, pilood Goranoovai, lejtenaant Osaadçe ba busadai nere byxii orondomnai elixen baina Geroinuudai spiiske bolbol soveed oronoi gadaa tee jixe eli bolhon, Xoito poolius i omog ezelegşөd—nyxed Şmiidt, Spiirin, Şevelioov, Papaanin, Alekseejev, Mazyryyk, Goloviin, Baabuşkin gegşedei nereer şimegdee.

Manai aguu jixe Exe oronoi erxim xybyyd, zargalanta Exe oronoi tyloө temesegşөd—geroinuudai byle iigeze urgan oloşorozo baina.

Xerbee bidende, xerbee manai Exe orondo daisadai dailan oroo haanь, ene gerollig byle bolbol ɵөriingөө zişeegeer seregşedii hamaaruulan daisadta xaraiza buuxa baina. Socialiis Exe oronoo baatarligaar xamagaalagşad xeden mingan şine geroinuud өөhediingөө nerii mynxelexe baina. Komuniizmda oroxo sexe zamaar Staalinai xyteleze jabaa xysen tygelder Exe oron bolbol Soveed Xolboonoi geroin xyndete ba xariuusalgata nerii zyyze şadaxa erxim xynyydii ɵөriin zergөhee xymyyzyylen gargaxa baina.

M. Slepnioov.

Soveed Xolboonoi Geroi.

XITADDAXI BAIDAL

ŞANXAI ŞADAR DAIN BOLHOOR

Tookioo, 14. (TASS). Aavgustiin 13-nai yder Şanxaida bolhon dailaldaan ydeşiin 9 çaasta zamxahan aad, mynөөder 2 çaas haa exileed daxin exilee. Japoonai seregei bombodohon deerehee, Çapei deere xeden gazaraar jixe tyimernyyd bolzo baina. Xoito vokzaal şatahaar zandaa baina. Japoonoi şine seregei jirexegyin tulada, xitadai seregei galdahan, Ysyyniiin priistaninuud myn şataza baina.

***

Tookioo, 14. (TASS) Şanxaihaa abtahan medeeselei johoor, Vanpy gol deere baigaa japoonai seregei syydnenyydei xitadai seregei poziicii artelieeraar buudahanai hyyleer, mynөөder 9 çaasta nankinai boom bododog samoliooduud dainda exin orobo. Ede samoliooduud bolbol japoonai, uhanai jabagan seregei glaavna ştaabii boombodozo exilee. Eneentei xamta, xitadai dyrben samoliooduud Vanpy gol deere baigaa japoon seregei syydnenyyd deere xojor boombo xajaa. Myn boombododog zurgaan samoliooduud bolbol Janczii-Rood deerexi japoonai xudalda naimaanai yçiilişçi (hurguuli) şadarai rajooniii, udaanь japoonoi generalьna konsylьstviin gerii, gurbadaxi eskadriin flaagmansk syydnii boombodoo. 11 çaasta xitadai samoliooduud bolbol japoonai gurbadaxi eskadriin flaagmansk syydnii boombodobo. Ede boombodolgonuud deerehөө, Janczііpy kvartaalda baigaa japoonaixidai xojor tamxinai faarikanuud sym ebdegdehen baina Japoonai xelxiee xolboonoi ministeerstvodo xabaatai „Okinaava-Mary“ paroxood deere nege matroos alagdahan ba xojor şarxatahan baina. Xitadai samoliooduud japoon seregei syydnenyydei zeniit buunuudaar buuduulaaş haa, gemteegyi oşoo.

***

Şanxai, 14, (TASS). 4 çaasai yjede, xitadai aviaaca bolbol japoon seregei syydnenyydei baiza baigaa gazarii Xonkьjuu rajoonhoo boombodozo exilee. Japoonguud bolbol ton ynder gernyyd deegyyr todxohon, zeniit buunuudaar xariuusaa. 20 minuuta bolood baixada xitadai ba japoonoi samoliooduud xojoroi xoorondo agaarai baildaan exilhen baina.

Agaarai baildaan 6 çaas xirede dyyrөө. Japoonton bolbol tergileze jirehen xeden mingan xitaduudai baigaa, teatarta xeden boombo xajaa. Xeden olon toonoi aluulhan zoniii avtomoviilьnuudaar şireze, goorodoi zaxa gargaza baina Goorodto şarxatahan zon xeden mingaad bii.

XITADAI SEREGYYDEI AMŻALTA

Şanxai, 14. (TASS). Centraalь Nьjuus aagenstviin korrespondeentiin froont deerehee medeesehenei johoor, aavgustiin 13-ai yder japoonton bolbol Tianьczііnьhaa baruun-uragşaa Tylliyçeenь teeşe dobtolobo. Ene ataakada korein ba mançzoygoogai seregei otriaaduud xabaadaa. Ataakanь xitad seregyydte soxiuulhan baina. Japoonton 100 garan alagdahan xynyydii orxizo, suxarihan baina.

Aavgustiin 12-to xitadai seregyyd amzalta tuilahanaigaa hyyleer, Tylliyçeenьhee 4 kilomeetr gazarta baigaa Linvançydaan deere baigaa japoonguudii poziicahaanь tyrizerxihen baina. Xitadai seregei avangaarda bolbol Tianьczііnьhaa 24 kilomeetr baigaa Janlyycinde xyrөө. Xitadaixid bolbol japoon seregtei tulahanai hyyleer, tedenei goritoi buunuud ba amyniicii buliaan abhan baina.

Azaxuihaanь tahalangyi beledxehen xeden mingaad piloduudii socialiis Exe orondoo ygejaa! Zaluuşuud samolioodta huugtii!

Huralsalai negen yder

1 ZAMAI JARILDAAN

Avtomaşiinaar aerodroom tee şe oşozo jabaxa zuuraa duulaldan, enieelden, zugaalan jabataraa manaixinai negen:

—Boroo orozo niidelge haatuulxanь bişe aa gy? —geze xelee, ogiorgoido tunahan baragar xara yyle şirten xaraba.

—Manai Soveet oronoi geroinoroi Xoito pooliisii ezelhenheenь xoişo, myn Xoito pooliius deegyyr SSSR ba Xoito Ameerika xojoroi xoorondo agaarai traassa neeze byxii delxeide gaixuulan saurxuulhanhaanь xoişo manai samolioduudta, manai liodçiguudta, huraza baihan bidendeş boroohoo baitugai jamarş xatuu berxe zyil aimşaggyi boloo geze medexegyi gyt! —geze maanartai xamta jabahan liootno kyyrsiin erxim huragşa nyx. Ivanoov gedeg enieebxilen, urdahaanь asuuhan meteer xariuusana.

2. AERODROOM DEERE

... Maşiinahaa buuxataimnai adali xeden olon xyder ulaan xyhyyd, basagad—kyrsaantnar ugtan jirebe. Kyyrsiin starşinaa nyx, Ivanoov todo honor xooloigoor komaandalan, huragşadaa şiriingeer zogsoogood, aeroklyybei naşaalьnigai urdahaa gyin oşozo gurban alxiin talada „nomoxon baidalaar" zogsood—„komaand byrin, suralsaldaa—belen!" —geze elidxebe.

Suralsalaa exilxiin zybşeel ygtexede, kyrsaantnuud gryype gryypeeree ilgaraad, instryyktornyydee dagan oşozo, samolioduudaa angaarahaanь gargaad Staartiin talamaida abaaşaba. Maşiinanuudaigaa niidelgede belen baihaniii narin nigtaar şalgan yzeed, niidelgiin naşaalьnigta elidxene...

Tiin, niideze bolxiin zybşeel aohanai hyylcer, kyrsaantnuudai negen ulaan sagaan tuguudii barisa startiooroi ujalga jabuulan, sagaan tugaa yrgeze „niidelgiin zamii" neebe. Şalgaltiin niidelge exilze, liootno instryyktornyyd maşina maşinadaa huumsaaranь tologoin dyireme xyşegeneen, xyl deeree togtoxiin argagyi halxin bolzo, samoliooduud nege negeeree hubaridan duuruu zoxidoor gyil deze exileheer agaarta degdene.

3. XANGALTATAI XARIUU

Şalgaltiin niidelgiin dyyremseer, eeree niidedeg bolhon kyrsaantnar eere eeriingee maşiinanuudta gyilden oşozo bardamaar huugaad, zaluurnuudaa xydelgen, myn şuujaa nerjee tatunlan, omog xyxiyy ogtorgoin tungalagta garaad, xabatai zoxidoor elin niidne.

Tedeenei niidxii adaglaa xaraza, gaixan baihan bidenerei negen niydeneigee şalahaniii haja medeze, pulaad gargaad arşaza baixa zuuraa:

—Aimşagtai bişe aa gy, —geze gybed gexiinь, xazuudamnai baihan kyrsaantnarai negen duulaad:

—Maşiinaa xyse medexe bolood agaaraar niidze jabaxada, gazar deegyyr jabagaxanaar jabahanhaa ylyys aimşagtai bişe jym! —gebe.

Tere xariuusagşatai tanilsaxadamnai, kyyrse soogoo erxim hainaar huraza jabahan kyrsaant nyxer Andrijeevski gegşe baiba.

4. „STARTOOVKA"

Ene yjede xazuudamnai „Startoovka" geze aeroklyybei dergedexi komsomooloi organizaaciin xyseer gargagladag xaniin gazeeta hajaşag garhan baiba. Niidxe eelzeegee xylieeze baihan kyrsaantnar tere gazeetaa toiron xaraza, enieelden baiza unşana.

Bide honrixon, xuuşan gazeeta nuudhaanь exilze nege negeerenь hexen xarababdi. Tere gazeetanuud deerehee liootno kyyrsiinxidei baidalii ba huralsalii, edibxi xeşeelii sym medemeer baiba.

Ijyyliin 28-da, ygleenei smee niin gargahan 71-dugaarai „Startoovkii" abza yzexede iigeze bişeetei baiba:

„KYRSAANT MENAAJEV ƏƏRƏƏ NIIDBE

Mynee ygleegyyr, kyrsaant Menaajev bişenhee tyryyn eeree niidbe. Niidelgenь, marşruudanь, huulganь byxii gurban niidelgedee erxim hai naar segnegdebe.

Ene xadaa genetiin uşaral bişe. Nyxer Menaajevai hain saxiltai, huralsaldaa jixe xananxatai ba oroldostoi deereheenь boloo. Menaajev nyxer hurgaulihaa xozomdozo, progyyl xeze yzeegyi jym.

Menaajev nyxer, amzalta daa daşuuraza bolxogyi! Amzaltaa bexisyylxiin zorilgo urdaa tabixa xereglei..."

geze bişeetei baiba.

Saaşanxi bişe dugaarnuudii yzexede gryype gryypeeree myriisee xeze erxim huralsalai tylee deogovor batalahan baiba.

***

Ede byxeniii yzexede, manai Soveed zaluuşuudai, manai Buriaad-Mongoloi zaluuşuudai aviaacada duraldagii xaruulna. Myneo goorod ba xydeede ilgadgyi aeroklyybyyd, planeerna staancanuud, paraşuudai viişke nyyd, aviomodeeliin hurguulinuud byri olon bolzo, tende zaluuşuud xeden olooroo huradag baina. Huragşad bygediin zorilgo xadaa Oronoigoo suuta geroinor Çkaalov, Baidukoov, Groomov, Levaneevski bolood busadai gabijaanuudii dagan Exe orondoo ynenee, aguu jixe Staalinda inagaa medyylen komuniizmiin jixe xeregei tylee temeseze belen baihanaa xaruulna.

Dondog.

ZURAG DEERE: „ANT—25" samoliood buungyigeer niidze Moskvaahaa Xoito Ameerika xyreed baihanaigaa hyyleer San-Dzasiinto şadar tala deere baina.

(Sojuuzfoto)

Lioodçig bolzo jabanab!

Miniii bişiixan jabaxada nege aixabtar şanga duutai, jyre xaradag şubuudhaam xeden xubi tomo „şubuun" yylenei saaguur, manai ger tuşaa deegyyr niiden garza oşoogşohen.

— Samoliood!... aeroplaan geese, xyn huugaad jabadag jyme gene,—gelseve gaixalsagşa hen. Tere yjede niidze jabahan samoliood xaraxa geeşii jixe xomor yzegdelei negende toolodog, jixe aimşagtai şingieer hanaza xelsedeg baigaa Tere şanga duutai tomo „şubuunai" manai ger deegyyr garza oşoxodonь Mandarxaanai Nancaxai, Aduuşiin Ilьjaa haa exileed xotonoi ybeged jixe aingi janzaar gereigee yydeer şagaaza baiza xaraa, gaixalsaa, xeereldee hen. Bi tiixede tere „şubuunai" xaragdaxaa bolitoronь, niydeneigee şalaştar xaraad, xynxinexe duujinь şixeeree şagnaza baixadaa:

—Tere „şubuun" deere huugaad jabaa haa jaagaa hain haab..." geze hanagşaham.

Tere gehenhee xoişo miin arbaad zil yngeree Samoliooduud gansa nege bişe oloooroo xodo jabadag bolzo, xyn zon gairalsaxaa bolioo hen. Gebeş „niidedeg boloo haa" geze miniii hanaanhaa gardaggyi baigaa. Tiin goorodto baidag bolzo exilhenhee xoişo aeroklyybtai barisaatai bolxiin tylee jabuulga xeze exileed liootno xeregei kyyrsede jabadag bolood odooş zorilgom gyiseldeze exilee hen. Kyyrsede jabaza exileed baitarni nadii komiisde elьgeeze şalguulaad „150 minganai" toodo oruulza uzuur xydelmerihoem tahalangyi lioodçiguudai kyyrsede jabuulaa hen.

Lioodçig bolxo geeşe miniii hanagşadal adali belexen bişe baigaa. Vraçeevna komiisda şalguulxa johotoi boloob. Negenhee nygeededenь oşozo jabaza xeden olon vraaçnuudta şalguulbab. Yzyylhen le xyndee „hain" gyylze jabataraa niydenei vraaçda oron geheem: „niydenşni hain bişe baina gebe geeşe. Tiixedenь urma" zorigni xuxahyrşehen mete boloo hen. „Lioodçig bolxo zolgyi xyn baigaa bainab" geze hanaagşa hem.

Bi arga şadalaa gargaza, xeden daxin jabadal xeze, olo daxin niydee şalguulza, erihen byxii eriltiinь xangaxa geze jixeer oroldoo hem. Tiigeed vraçeevna komiisiin şiidxeberi xylieeze baixada hanaam amargyi, jixe muu, gem xezerxihen xyn şingi bolood, zarim hyni noirgyi bodolgoto bolzo xonodog roiood baigaab. Nege ygleegyyr vraçeevna komiisahaa jixe hain şanartaigaar bişehen şiidxeberi abxadaa tenselgyi jixeer bajarlaza, medeegyi şaxuu gyize aeroklyyb oşoogşohembi.

Huralsalş exilee, biiş huraza exilbeb. Yderenь xydelmeridee jabaad, ydeşenь aeroklyyb oşodog boloob. Tyryyşiin yjede berxeteişeg hen, oros xelende muuşag baixa la byriş berxeşeg baigaa.

Xabar bolbo. Bide tyryyşiinxiee niidexiin beledxel xodeg bolbobdi. Negete minii niidexe eelzeen bolbo. Bi egee tyryyşiinxiee niidexe geze huralsalai samolioodoi kabiina soo orobo geeşeb. Samolioodnai bideniii gazarhaa tahalan abza agaarta degdexe yjede miniii sidxilde orohon bajar xemzyyrgyi jixe belei. Sedxil bajartai, zyrxen xeerengi, agaarta garaad dooşoo gazarai niuruu xaraza jabaxada xyite daagaad aimşagtai xebertei, samolioodoi zeelen jabadalda narai xyyged mete ylgiidyylze jabaxada myn zoxid nairtaiş baigaa hen.

Tere gehenhee xoişo bi ten ondoo xyn xebertei boloonxoib. Mynee samolioodooroo niidze, zalaza, buuza şadadag bolzo bainab. Byri orioo berxe viraaznuudii xedeg bolxo sagni oirtoo. Tiixedee bi pilood bolzo şiidexeb. Zaluuşuud, zişee abiit!

N. Manьjaarov.

(Uhan zamai traansport).

C. Don.

Zam neebe

Soveed oronoi zorigton,
Solbon baatar zyrxeten,
Staalin bagşiin aşaar
Staalь buladai xyseer,
Mynxe sebdeg daidiiji
Mylihen jixe dalaiji,
Dabaza symelee paroxoodoor,
Dabxiza garaa samolioodoor.
Araata şoniin jabaagyi,
Argata xynei dabaagyi,
Xyiten mylihen dalaiji.
Xyndelen uta ilgaagyi
Xargii gargan xaxalaba,
Zam zahan zalgaba.

150 minganai negen

„Ulas orondoo 150 mingan leoodçiguudii ygejaa!" gehen uriaa byxii Soveed oron deere saxilgaan mete tyrgen tarahan baina. Tere uriaa duulamsaaraa bi jexe bajartai liootno hurguulida oroxo geze eeriingee respyyblikiin ceentr—Ulaan-Yde jireze uhan zamai traansportdo orohon bainab.

Tiigeed, xydelmerihee sylee sagtaa aeroklyyb oşodog boloob...

Bogonixon ydertei ybelei haranuud medegdengyi şaxuu yngerze, xabarai urin sagai jirexede „Y-2" samolioduud bairahaa garza, tegşe xongor talmai deere niidexeer belen baidag bolbo. Ybelei yjede sugluulhan teoritiis beledxelee praaktika deere bejelyylxe sag jirebe.

...Tyryyşiin niidelge bolbo. Bideniii hurgadag instyyktor samolioodoi zaluur gartam bariuulza eeree niidexeş gebe... Bajarlahan geeşem jaaşaşgyi!... Gazarhaa deeşe 30 meetr tuxai agaarta garaad jabaxada, niidelgiin teoori yzeze, yylenei saaguur hanalaaraa niideze jabagşataim adali araiş bişe xeberteiş haa jixe ajatai zoxid baiba.

Xadii daxin niideed baixadam samolioodni byxii şadaxa eriltiim arsaltagyi gyisedxedeg boloo. Çaas soo 70 kilomeetrei gyidel xeed niidexiin erilte xexedem—niidedeg; pedaalь daraza zaluuraa xydelgexem—razvorood xedeg; zaluuraa uragşanь daraxadam-huuxaar dooşoldog g. m. baigaa.

Nege yder agaaraar elize jabataraa 1200 meetr deere garababdi! geze telefoonoor instyygtertee xelebeb.

...Tiixedem,—„Viraaz xe!..." „Sriivxe,"—gebe. Xexeteimadali maşiinam genete şanxa uruugaa orobo. Selenge myren, goorod, gazarai niuruun genete deerem, genete xazuutaim garhan mete bolzo baiza eede uruugaa erjeehen...

Ene xadaa, miniii şadabariiin şalgalta bolhon baigaa Gazarta buugaad baixada tologoim erjeze, noirni xyrengi unta xaa hanaza baigaa hem.

—Seseglen exilze baina geeşet!—geze nadii hurgaza jabahan instyyktorni xelee hen.

Tiin, miniii xara bagiin zorilgo egeel haja gyiselden exilze, daliaa urgaza bainab geze hanaa hem. Treenhee xoişo miniii sedxilde: niideze huraad, paarti ba zasagai jamarş daalgabari ygee haanь dyyrgeze, Staalin yjiin zaluu patrioduudai byxende şadabaritai ba şuluun zorigtoi baihaniii byxii delxeide daxin xaruulxajaa bişenhee deegyyr, bişenhee xolo, bişenhee hainaar niidedeg boltoroo huraxiin hanal tyree hen.

B. Sediix.

SOVEED ABIAACIIN SPOORT ZIL SOO

Koosarevai neremzete SSSR-ei centraalьna aeroklyyb bolbol 1936 onoi exinde aviaaciin ulasxoorondiin federaacada orohon baina. Soveed aviaaciin ilalta ba amzaltanuud bolbol byxe delxein ba ulasxoorondiin rekoordnuudai ofi ciaalьna spiisogto dansalagdaxa bolbo.

Soveedai tyryyşiin ulasxoorondiin rekoordii 1936 onoi ijyyliin 17 do lioodçig Vladiimir Kokkinaaki gegşe 500 kilograam komeerciin aşaatai „CKB-26" samolioodoor togtoohen jym. Kokkinaaki bolbol 11 minga 294 meetr deeşee niidehen baina. Kokkinaaki bolbol odoo xyrter ulasxoorondiin oficiaalьna rekoordodo toologdozo baihan, franguuzai lioodçig Sinьjeerin gegşiin rekoordii nelieedgyi bulihan baina. Tiime tula, soveed aviaaca bolbol 1937 onoi aavguustiin 18-da aviaaciin yderte yngerhen zileigee amzaltanuudai dyn gargaxa zuuraa, myn eehediingee rekoordoto spoortiin ulasxoorondiin xydelmeriiin tyryyşiin zilii temdeglelsene. Aavgustiin 18-nai yder soveed aviaaca bolbol nee talaar tuilhan eehediingee amzaltanuudaaraa tyryy jabahan kapitaalta gyrenyydei aviaacatai ton zorimgoigoor bulhaaldan zergeşeze şadana.

Aviaaciin ulasxoorondiin federaaciin dergedexi spoortiin ulasxoorondiin komiisa bolbol odoo xyrter SSSR-ei lioodçiguud ba planeriistnuudai tuilan olhon ulasxoorondiin 24 rekoorenuudii batalhan ba byxe delxein ulasxoorondiin rekoordnuudai oficiaalьna spiisogto oruulan xadahan baina. Eneenei 19 rekoordnuudiinь samoliood ba gidrosamolioodduudaar ologdohon, 5 nь planeernuudaar ologdohon baina.

Rekoordnuudai olonxinь—16 rekoordnuudiinь (samoliood ba gedrosamolioodoi klaasaar) ton deegyyr niidelgiin razriaadta orono. Ene rekoordnuud bolbol soveed aviaaciin azyiledberi xalaa mynee yjiin aviaaciin eriltenyydei negengol eriltiinь—şadariisa le deegyyr niidexii gyised xangaza şadaxa maşinanuudii baiguulan bytээgee geze xaruulna.

Ene byxii rekoordnuud manai oronoi aradai azaxuin aşaglal xereglelde yninei baihan seriine traansportna maşiinanuudaar baiguulagdahan baina. Ede rekoordnuudai 2-hoo, bişenь 500-haa 13 mingan kilograam xyrter komeerciin aşaatai maşiinanuudaar tuilan baiguulagdahan baina.

Soveed Xolboonoi Geroi Baidukoovai lioodçig Kastanaajev gegşetei xamta baiguulhan rekoord bolbol samolioduudii tyrgen niidedeg bolgoxo tuxai paarti ba zasagai daabarinuudii manai aviaaciin amzaltatai gyisedxeze şadaxa baihiinь myn xaruulna. Baidukoov ba Kastanaajev gegşed Bolxoviitinov inzeneerei konstruukciin dyrben motoortoi monoplaanaar, 5 mingan kilograam komeerciin aşaataigaar 2 mingan kilometr distaancada tyrgen niidexe ulasxoorondiin şine rekoord olhon baina.

Edener ene xemzeete gazarii dunda zergenь nege çaas soo 46 meetr niidehen baigaa. Myn. ene samoliood bolbol 10 ba 13 mingan kilograam aşaataigaar niideze ton deere agaarta garhanai talaar ulasxoorondiin 2 rekoord olhon baina.

Iimo aşaataigaar niidexe jabadal bolbol manai aviaaciin ilaltanuudii manai aviaaciin ton deere agaaraar xynde aşaa[illegible]deeze şadariinь demo[illegible]an xaruulna.

Rekoordoto ilaltanuudhaa, gadana, myn SSSR-ei centraalьna aeroklyybeer emxidxegdehen Moskvaa—Sevastoopolь—Moskvaa marşruudtaigaar xamta 2532 kiloomeetr gazarta sportiivno samolioduudai urildaa myriisede myn bahal togtoomoor baina. Iime distaancada samolioduudaar urildan myriisexe jabadal odoo xyrter aviaaciin istoorido baigaagyi jym. Ene urildaa myriisende lioodçig Viiktor Diimov gegşe ilahan baina. Nyxer Diimov bolbol hurguuli xedeg „YT—1" samolioodoor nege çaas soo dunda zişeegeer 253,2 kilometr jabaza, ene 2532 kilometr gazarii 10 çaas 41 minuuta 50 sekyynde soo niideze garaa.

1936 ond Varşaava goorodto bolhoo aviaaciin ulasxoorondiin federaaciin konference deere Koosarevei neremzete SSSR-ei centraalьna aeroklyybei delegaaciin duradxalaar olon huuritai planeernuudaar niidexe şine kategooriiin rekoordnuud togtoogdohon baigaa. 1936 onoi oktiaabrь harada planeriist Viiktor Ilьeeenko gegşe pasaziir Looginovtoi „Kil—2" geze olon huuritai planeeraar buungyi sexe şugamaar niideze ulasxoorondiin tyryyşiin şine rekoord togtoon olhon baina. Ilьçeenko bolbol 1933 kilometr 470 meetr gazar niidehen baigaa. 1937 ondo Ilьçeenko 407 kilometr 660 meetr gazarta niideze, eeriingee tyryyşiin rekoordii bulihan baina. Gadna, soveed planeriist Rastorgyyjev gegşe 1937 ondo nege hu[illegible]i „N-7" planeeraar sexe şugamaar niideze, ulasxoor ndiin [illegible] şine rekoordnuudii olhon baigaa. Tereenei egee hyyd[illegible] 652 kilometr 256 meetr niidehen niidelge—ulasxoor ndiin ilalta bolno.

Jyrenxi aeree kapitaliis gyrenyydta byxe delxein ba ulasxoorondiin rekoordnuudii olhon xynyyd bolbol rekoord olxiin tula eer[illegible]ii gehen profesionaal-rekoord meenyyd baidag baina. SSSR gyrenei rekoordnuud olon profesionaalnuudaar togtoon oldodog bişe baina, gra[illegible]seregei, osoaviaximai ba agaarai flooduudta alba xeze baigaa egeelei pilooduud, Exe orondoo ynen ba eehediingee xeze haihan xeregei entyzlaastnuud — soveed aviaaciin rekoordsmeenyyd bolbol Soveed Xolboogoo byxe delxein tyryy klaasiin aviaacatai derzaavanai zarşede oruulan, rekoor[illegible]daraa daraagaariin [illegible] olzo baina

Ene lioodçiguudii manai oronoi azalşad mededeg ba nerenyydiinь ton inagaar durasan baidag. Groomov, Kokkinaaki, Juumaşev, exenerei ulasxoorondiin 3 rekoord olhon exenerpiloot Osipeenko, baha xyngen samolioodoor soveedai tyryyşiin ulasxoorondiin rekoord olhon osoaviaximai lioodçig—instryyktor Vişneevskajaa—egeel edeneş xadaa, soveedai aviaaciin spoortiin ulasxoorondiin aldar sölii suurxuulan baihan xynyyd myn bolno.

Sexe şugamaar xolo niidelgiin talaar Byxe Xolbootiin rekoordii Moskvaa—Xoito poolius-Bankyyber niidegşe „ANT—25" samolioodoi geroilig ekipaaz—Soveed Xolboonoi Geroinuud nyxed Çkaalov, Baidykoov ba Beliakoov gegşed buliba.

1937 onoi aviaaciin yderte Koosarevai neremzete SSSR-ei centraalьna aeroklyyb bolbol soveed aviaaciin baha nege ilaltii dansalxa baina. SSSR bolbol aviaaciin Byxedelxein rekoord olzo, eneegeeree manai orondo socialiizmiin baiguulaltiin amzaltanuudii byxe delxei deere yşee nege daxin demonstraacalan xaruulba.

M. Kriviiskin—

SSSR-ei centraalьna aeroklyybei spoortiin. Axlagşa alakomisaar

GANSAARAA NIIDŻE ŞADAXA BOLOOB

Jegoorov Fioodor Vladiimiroviç 1915 ondo Zyyn-Sibiriiin moziin Balagaanskiin rajoonoi Moolьkiinski selьsoveedta tyrehen baina. Fioodoroi esegenь ton ygeitei Buriaaduudai negenь baigaa Fioodor Jegoorov bolbol niutagtaa, xysed bişe dunda hurguuliiin 6-dugaar klaasta huraza dyyrgehen baina. 1930 ondo gertexineeree xamta kolxoozdo orood, kolxoozoi azalda jabaza baihanaa, tendee MTS bii bolxodo, traktoriist bolood 1933 on boltor xydelmerilze baihanaa 1933 ondo Ulaan-Yde jireze Selengiin uhan zamai traansportada matroosoor xydelmerilze orohon baina. Tiin 1934 ondo endehee garaza Parovooz-Vagoonoi Zavoodto xydelmerilxee ışoo hen. PVZ-de orohoor ookariiin speciaalьnostitai bolxii jixeer oroldozo, jixeş idaan bolengyi tookarь bolzo emoontno-mexaniiçeski ceetede xydelmerilze baihanaa, nynee yjede parovooz-mexaniiçeski ceexede tookarisaar ydelmerilze baina. Yiledbeliingee hariin noormii 100 % ba jirenxidee ylyybşelen dyyrgedeg.

Bi bolbol samolioodoi liodig bolxo jixe durata baigaab. Remoontno-mixaniiçeski ceetede xydelmerilze baixadaa, Ulaan-Ydiin aeroklyybei dergedexi niidelgiin hurguulida oroxo gexedem manai ceexiin haçaalьnig tabidaggyi baigaa. Teed, parovooz—mexaniiçeski ceexede orood baixadaa 1936 onoi namarhaa exilze aeroklyybei niidelgiin hurguulida yiedberihee tahaldangyi hurakaar oroo hem. Ene hurguulila orood baixadaa, odoo leninii hanaza jabahan hanaam bejelyylegdexenь geze ixe bajartaigaar huralsaza exilhen bainab.

Bidener anxan exileed yzexedee niidelgiin teoori zaalgadag ba myn samolioodoi materiaalьno çaasti ba motoor zaalgadag baigaabdi. Saaşaa, praaktikada oroo hemdi. Myn praaktika yzexedeeş baha le samolioodoi materiaalьna çaasti ba motoorii yzeed, instryyktorteigeer niidedeg boloobdi. Bi hurguulida orohonhoo xoişo instryyktorteigeer 50 garan udaa niideed baixadaa, eeree samoliood daaza abaad gansaaraa niidexiin beledxel jixeer xedeg ba instryyktoriingoo zaahan zyilii hainaar oilgozo abxa ba dyyrgexii oroldodog baigaab. Iigeed baixadaa, bi bolbol teoori ba praaktikiinş talaar gansaaraa niidze şadamaar beledxeltei bolhon bainab.

1937 onoi aavgustiin 2-oi yder hurguuliiin naçaalьnigai zaxiraltaar, nadada naidaza samoliood ygeed, gansaariim niidxehen baina. Anxan gansaaraa niidxede nege baga ajagyişig, bişiixan aidaha xyrhen şingi baibaş, startovaa laad, deeşee xeereed jirexiin yjede xamaagyi bolşoxo baigaa. 300 meetr deere garaza nege toirood buugaa hem. Buuxadaaş jamarşgyi amagalan buuhan bainab.

Eneenhee xoişo, bi 5 daxin gansaaraa niideeb. Niidze jabaxa yjedee gargahan dutuu zyilnyyd baibalnь tere sag doroo instryykteremnei xeleze ygedeg, tere xelehen johoornь udaa teexi niidelgedee dutuugaa zahaza abdag bainabdi.

Aguu jixe Oktiaabriiin revoliyyciin 20 zilei oi—ene zilei nojaabriiin 7-do niidelgiingee hurguuliii dyyrgeze, liodçig bolxoo bajartai bainab,—geze nyxer Jegeerev xelene.

N. Altain.

BYXEXOLBOGNOI XYDEE AŻAXUIN VIISTAVKADA XABAADAXII XYSEHEN TUXAI TYRYYŞIIN GURBAN MEDYYLGE

Byxexolboonoi xydee azaxuin viistavkada xabaadalsaxii xysegşed bolbol tusxai medyylge barixa gurimtai bolhon baina. Ene onoi aavgustiin 17-noi yder Gazartoriaalangai Arkoom nyxer Poxosoojevai nere deere Tarbagatain rajoonai kolxoozuudhaa tyryyşiin gurban medyylge xylieegdebe.

Xamaghaa tyryyn Dzerziinskiin neremzete kolxoozoi tyryylegşe nyxer Piootr Ivaanoviç Deviaatov medyylge bariza, „xonin azalai talaar" viistavkada xabaadalsaxii xysehenee arteeliingaa zyghee medyylbe. Byxexolboonoi xydee azaxuin viistavkada xabaadalsaxa tuxai BK (b) P-iin Centraalьna Komiteedai ba SSSR ei Arkomsoveedai ene onoi iyyniiin 14-de batalahan ysloovinuudai XVIII byleg dotor:

„Dooro zaigdahan toodo xurigadii abhan sovxoozuud bi kolxoozoi tovaarai feermenyydte Byxexolboonoi xydee azaxuin viistavkada xabaadalsaxa erxe olgoxo gebel:

a) 100 tolgoi narin xeeber noohoto, kazaakyliiin ba jixe hyyltei xonid byxenhee gy ali metiis eme xonid byxenhee 110-haa dooşo bişe xuriga abhan,"—geze bişegdehen baixa jym

1936 ba 1937 onuudta Dzerziinskiiin neremzete arteelь xonin azalii xygzyylxiin tylee temesehenei erxim yliger zişee xaruulba 1936 ondo 100 eme xonidhoo 120 xuriga abaa. 1937 ondo byri 122-ii abaad, yşee 32 xonidoi xurigalxii xylieeze baina.

Myn 90 kilograam amidiin şignyyritei, 4 kilograam noohо ygedeg 3 nahatai xusii ba 66 kilograam amidiin şignyyritei, 3 kilograam noohо ygedeg 2 naha xaxalt i eme xoniii viistavkada eksponaat bolgon beledxeze baina.

* * *

Xojordoxi medyylgii „Pobediitelь" arteeliin tyryylegşe nyxer Isaak Paavloviç Ivanoov bariba.

Ene kolxooz tariaanai kylьtyyriin talaar viistavkada xabaadalsaxii xyseze baina.

Byxexolboonoi xydee azaxuin viistavkada xabaadaxa ysloovinuud tuxai togtooloi xojordoxi byleg dotor xelegdehenei johoor:

1937 ba 1938 onuudta gol kylьtyyre bolxo oroohoto tariaanai talmaihaa dunda zişeegeer gektaar byxenhee 15 ceentnerhee dooşo bişe abhan gy ali gol bolxo kylьtyyriin byxii oroohoto tariaanhaa urgasa abxa tysebee gyisedxeze, tysebte tarilgiin talmaihaa dooro dursagdahan ali negen tariaanai kylьtyyrehee eneenhee dooşo bişe urgasa abhan gebel:

Xabarai şeniice—gektaarhaa 15 ceentner.

Namarai rood—gektaarhaa 20 ceentner.

Jaçmeen-gekt arhaa 17 ceentner, oviioos—gektaarhaa 18 ceentner, proos—gek tarhaa 16 ceentner",—

abhan kolxoozuud ba sovkoozuud viistavkada xabaadalsaxa erxe olno.

„Pobediitelь" arteeliin geşyyd bolbol xamag byxii tarilganuudaa narin gegşeer segneze yzeed, doodo zergiinь barixada byxii tarigdahan 902 gektaar şeniicehee dunda zergiinь gektaarai 16 ceentner urgasa xuriaaxa, tysebte 630 gektaar şiniicehee dunda zergiinь gektaarai 19-20 ceentner urgasa xuriaaxa bezebdi geze bodomzolbo.

„Pobediitelь" arteelь tariaagaa xyl deerenь segneze yzehenei johoor xamta 1851 gektaar byxii oroohoto tariaanhaa 1937 ondo dunda zergiinь gektaarai 11,70 ceentner urgasa abxa geze todorxoilobo. Tysebei johoor 10,80 ceentner abxa geze xaraalagdahan baigaa.

* * *

Tynxeuei „Arşaan" DXAK-ai amaraltiin gerei dergedexi fontaan
(Piaatovai foto)

Gurbadaxi medyylgii Staliniai neremzete arteeliiin tyryylegşe nyxer Alekseejev Potaap Jefiimoviç bariza, myn „Pobediitelьde" adali „SSSR-ei tariaan" geze pavilьoondo xabaadalsaxii arteeliingaa geşyydei xyseze baihaniii medyylbe.

Staalinai neremzete arteelь xadaa 1937 ondo 2640 gektaar byxii oroohoto tarilgahaa gektaar byxenei dunda zergiinь 12,40 ceentner abxa, myn deerexi toodo orolsohon 1217 gektaar şeniicehee dunda zergiinь 15 ceentner, tysebte 890 gektaar şeniicehee getaarai dunda zergiinь 18-19 ceentner urgasa abxa geze baina.

Aavgustiin 15-16-nai yjeer Byxexolboonoi viistavkiin komiteedai konsylьtaant profeessor nyxer Piscoov „Pobediitelь" ba Staalinai neremzete kolxoozuudta oşozo, viistavkiin eksponaaduudii xaişaagaar şilen olxo ba beledxexe tuxai udaridagşadtanь zaabari ygebe.

Byxexolboonoi xydee azaxuin viistavkada xabaadalsaxii xysehen ede gurban kolxoozuudai zişeegeer respyyblikiin bişe kolxoozuud eehediingee azaxuin dyngyydii byrdxeze segneze yzexe johotoi. Eneenhee xoişo yldeed baihan sagii tariaagaa geeltegyigeer xuriaaxain ba malai ybelzelgii erximeer emxidxexiin tulada xeregleze, Byxexolboonoi xydee azaxuin viistavkada xabaadalsaxa xyseltei baihan tuxaigaa medyylgenyydii barixa zeregtei

Gazartariaalangai organuud, nen tyryyn agronoomuud ba zooteexnigyyd bolbol kolxoozuudai ba zarim kolxoozniguudai viistavkada xabaadalsaxa ysloovinuudii byxii kolxooznigiuudta oilguulza ygexe, viistavka tuşaa instryykce zaabarinuudii delgerengiigeer tailbarilaza ygexe, medyylge bişexedenь, iiangajaa eksponaaduudaa şilen oloxo jabadaldanь tuhalaxa johotoi.

Tarbagatainxin exitataba, bişe aimaguudta yge ygtebe.

N. Kootov.

Tyryylegşed kolxoozoi zeeriii yeerşelne

Aga. Zugaalain somonoi „Sojol" arteelьda 1936 on soo 4 tyryylegşe helgegdehen ba myneee 1937 on soo bahale brigadiirnuud bolon malşad yderbyri şaxuu helgeze baina.

Iigeze kolxoozoi ystaavii ebdeze baidag deerehee bolzo, kolxoozoi dunda eb emxigyi ba kolxoozoi zeeriii yrilte bolgoxo jabadal aixabtaraar delgerhen baina. Zişeelxede, tyryylegşenyyd Bazarai ba Tagarai gegşed xamta 5500 tyxerig eehediingee xeregselde gargaşalzarxiood kolxoozoi gargaşa bolgon toolohon baina.

Tiigeed, geşyydiinь pravleeniinxinaigaa dutuu zyiliinь medeed kritikelxedenь tyryylegşe Bazarai bolbol kritikelegşii xabşadag deereheenь, hyylei yjede kriitika sanokriitika jixe xomor bolonxoi.

Gadana, ene kolxooz ybehenei xuriaalgii araixan geze 23 proceent bolgohon ba tariaa xuriaalgada oroidoo beledxelgyi huunad.

Uşar iimehee aimagai organizaaciin zyghee şalgaza yzexe şuxala

Bolьşeviig.

Ulam hainaar jabuulxa xeregtei

Zede. Derestein somonoi kolxoozniguudai dunda nahatanai dyrben hurguulinuud xydelze baina. Ede hurguulinuudai xeşeelenь tahaldalgyi jabana. Somon soo xamta teere bişeggyişyyd 50 xyn, baga bişegten 46 xyn nahatanai hurguulida hurza baina.

Nahatanai hurguuliiin hurgagşa nyx. Ż. Badmiin gegşe yder byri 6 çaas xeşeel xedeg. Tarilgiin ba malai brigaad deegyyr baihan bişeg medexegyişyydei dunda tustusagaar hurgaxa tusxai xynyydii olohon baina. Mynee tyryyşiin şalgaltaar anxa bişeg medexegyi baihan 15 xyn baga bişegtenhee 4 xyn xysed bişeg medexe bolzo garba.

Kaarl-Maarksai neremzete kolxoozoi tyryylegşe nyx. Ç Zigmedei gegşe nahatanai hurguuliiin xeşeelii jabuulxa tuxai jixe oroldolgoo gargana.

D. Çoizalsanai.

Kylьtyyrne bolgoxiin tylee temesenegyi

Xori. Xezengiin somondo baigaa Byrmontoorgiin tahag bolbol ynexeereе kylьtyyrne xudaldaan bolzo şadaagyi: magaziniiinь nege bişiixan ger soo baidag, tereneь jyymeer dyyrgeetei tula gereigee yydeer naimaagaa xedeg baina. Magaziin dotorxiiinь xaraxada ton muuxai. Magaziinai naimaaşan Zambalai gedeg magaziinaa eede tataza kylьtyyrne bolgoxo tuxai hanaagaa tabinagyi.

Şyymzelegşe.

JAPOONOI RAZVEEDKIIN XOROTO HYIOXELEI XYDELMERI

(Yrgelzelel. Exinь 172, 175 noomernuudta)

Araaki bolbol Rosiin xeregte „mergezehen xyn" bolzo daxin bultaigaad garza jirbe. Tereenei şpioon abjaasanь interveentnyydei aarmidotor aşaglagdaxa myree olbo. Japoonoi şpioonuudii sugluulan abxa ba zaabari ygexe jabadalii on sogoi erxilexe seregei miisiii Vladivostoog goorodto xytelberilexe xereg Araakida daalgagdaba.

Japoonoi şuhata interveenciin zilnyyd ba soveedai Alas zyyn xizaarnuudta japoon seregyydei bulimtaran xyseeree oroxo baigaa jabadal bolbol soveedta esergyy zoriuulagdahan japoonoi razveedkiin xydelmeriiin jixe dalaisa bolxo şpionaaz, diiveerse, semioonovoi deermeşen byleg şingi sagaantan baandanuudii emxilexe zergiin razveedkiin xydelmerieer oroilogdohon baina.

Interveentnyyd, meden gexede, soxigdoşohon baigaa Sagaan baandanuudtai ba tedenei gadaadiin ezedtei esergyy temesexe Ulaan Aarmiiin temeselde tuhalaza baigaa alas zyyn xizaarai azalşan tymenei ba geroilig partizaanguudai baatarlig esergyyseltei daraldaxadaa japoonoi sereg bolbol esesei hyylde soveedai gazar deerehee jaaxa argagyi arilhan baina. Gebeş, ene garza oşohon jabadalaa japoonoi imperaliizm bolbol eseslehen deere tooloogyi. „Jamarş uşaralda xeregtei" geze japoonoi tagnuulai aparaad bolbol soveedai teritoori deere yleze interveentnyydte zoxixo sagii xylieeze baixa johotoi şpioonuudai ba diversaantnuudai kaadrnuudii beledze baihan baina.

Sagaan seregyyd, butasoxigdohon kontrrevoliycioono eldeb bylegyydei ylegdelnyyd, zyhe byriiin „urdiin xynyyd": xaanai tomo tomo xergemten, çinoovniguud, poli ciinxid, urdiin kapitalistnuud ba pomeeşçiguud, poopuud, bişe busa tere metenyyd bygedeeree interveenciin yjede japoonoi razveedkaar aşaglagdaza Soveedai gazar deere şpioon—diveersiin agentuuriin şurguulan bailgaxiin tula aşaglagdahan baina. Nelieed olooroo beegnereldehen „urdiin xynyyd" bolbol xoinohoonь hyjiijinь geşxeed soxizo jabahan xysete Ulaan aarmihaa abaragdaxa abaralaa bedireze, suxariza jabahan sagaan seregyydtei xamta Sibiirь oruu ba Alas Zyyn xizaar oruu saaşaa muxarildaza jabahanь medeetei baina. Kol çaagii halgan tehe nerjexe yjede ba japoonguudai tabihan dalai şadarai naadanai „Zasagai gazarnuudai" usadxagdaza baixa yjede ed „urdiin xynyydhee" ba edibxitei sagaan bandiiduudhaa nelieed olonliinь tyrgeer niuuraa bişedxeze „azalşan" bolon xuuilza baihan jym. Aixa ajuulaar ba yzen jadaa jabadalaar tylxigdeze, bolьşeviiguudhaa „nuuza yngerxe" bezebdi geze naidahan ede daisanguud bolbol bejiin azalda orozo „xydelmerişed", „tymer-xargiişad", „montioornuud" gexe metenyyd bolhon baina.

Japoonoi razveedka bolbol şpioonuudaa byri gynzegiigeer daldalaxa jabaxalii ali bolxoonь oroldon uragşaladag baigaa. Japoonoi razveedka bolbol ene xuxasaa dotor ageentnuudii ali bolxo oloor oruulza abxii oroldohon baina, uşaranь oruulan abhan ageentnuudai zarim xubinь oroxo harnixa (Soveedai oorganuudaar eliryylegdexe), zarimaн japoonguudai xorololoi xydelmeride xeregtei xariuusalgatai gazarnuudta şurgan orozo şadaxagyi baixa geze bodohon baina.

Soveedai Alas zyyn xizaarahan eliryylegdeze garhan japoonoi spioon-diveersiin yyrnyyd bolbol japoonoi tagnuulai meetodta şanaraaraa taraxa nege jyre busiin onso zyil todoruulba.

Japoonguudai daaltaar şpionaaz ba diveersi xehenei tula 1936 1937 onuudta syydte oruulagdahan soveedta esergyy xudaldaanai xajagdahan xynyydei dunda nelieed olon niuurnuud bolbol byri interveenciin zilnyydte (1918-1922 on) orohon japoonoi xuuşan razveedkanuud baiza baigaa. Ede muuxai xorxoinuud bolbol 10-15 zil boltor eehediingee ezedhee zaabri zarşam xylieeze yyrnyyd soogoo nomogorood nuuhan baina. Japoon-soveedai diplomaat xarilsaan şinelen togtozo, SSSR dotor japoonoi koonsuloi, konceessiin ba busad albaн gazarnuudaibii bolxodo japoonoi razveedkiin ede neeltetei baihan ageentnuudaaraa xolbolloxo jabadalanь daxin hergehen baina. Gebeş, ene yjedeş japoonoi razveedka bolbol ylemze jaaruu razveedkadaa gederge tatan baridag baigaa.

Interveenciin zilnyyd soo şpioon bolzo abtahan aad, tymer xargiin xydelmerişen bolzo tejee xalxalan bişedxehen negen razveedşig bolbol japoonoi tuşaaltai niuurnuudai negen de gurba daxin (1927 1929-1932 onuudta) xandaza tymer xargii deere avaari (ebderel) xeze şadaxa baihan argiim aşagliit gehen baina. Tiixedeнь 1927 ondo „xylieexe xeregtei" geze tereende xariuu ygtehen baina 1929 ondo myn tereentei adali xan xariuu ygtehen baigaa. 1932 ondo xariuu xelexedee, „yşee erte baina, tiigebeş belen baixa xeregtei" gehen baigaa. 1933 ondo tere şpioonoi baira da, tereenei oşozo uulzaxii xylieelgyi, japoonoi ageent jireze parovoozuudai depoo dotor xorolol xexe gehen japoonoi razveedkiin todorxoi zaxiraltanuudii asaraza ygehen baina.

Nelieed olon şpioonuudai xeregyydhee elirheniinь xadaa, oruulan abhan şpioonuu laigaa niitehee japoonoi razveedka bolbol olon zilde xiliin saadaxi razveedkiin ceentrtee sag yrgelzexolbootoi baihan tusxai etigeltei ageentnuudii tahalaiag baina Japoonoi razveedkiin ageentnuul bolxo edende gansaxan şpioon medee sugluulxii ba diversioon aaktanuudii xexii daalgaraar yle baran, xarin şine şpioonuudii oruulan abxii daalgadag baigaa.

1931 ondo manzuurai interveence exilhenhee xoişo SSSR-ii esergyysehen japoonoi tagnuulai edibxinь geometriis johoor urgan jixe boldog bolhon baina. Soveedai teritoori deere interveenciin yjehee xoişo huuşahan xuuşan agentuuranь dutamag bolhon baina. Manzuur daxi japoonoi seregei miissinyyd ba zandaarmiin oorgnuud „Şine kaadrnuudii" jaaraltai gaar belededeg bolhon baina.

Soveed Xolbooji esergyysexe japoonoi şpioonoi kaadrnuudai garxa exinyyd gexede: 1) sagaan emigraantnuud, teden dotor „xarbinaixin" geze neretei Xarbin xotiin ba manzuurai busa niutaguudai oros zon, edenei dunda japoonguud bolbol manzuurai okupaaca bolhonoo xoişo bejedee tataza abxa jabuulga xyseteigeer jabuulhan baina; 2) Soveedai Alas Zyyn Xizaarta nelieed olooroo baihan ba japoonoi tagnuulai xile nebteryylen Soveed Xolboon oruu xajahan korei yndehetenei kypeecyyd ba naimaaşan kontrabaandaşan etegeed; 3) SSSR dotor kontrrevoliycioono etegeed dab geheer troockoton ba buxaaribtan iime baina. Ede hyylşiin xiner troockoton ba buxaariatan bolbol bejeereen japoonoi inperaliizmda yndehen ba ton ynetei agentuura bolzo ygexe baina, jyyndeb gexede, tede bolbol partiijna bileedeer niuur daldaaad jixexen xariuusalgatai gazarnuudta şurgan orozo bolxo baigaa.

(*Yrgelzelenь xozom garxa*).

MANAI JARILDAAN

4. Xolboonoi Soveed ba Yndehetenei Soveedta hungaxa hunguuli

Manai Konstituutiin johoor, saglaxa arga baixagyidenь heзeg baimaar bişe. Tiime oorgan bolbol xojordugaar palaata bolxo SSSR-ei Yndehetenei Soveed myn.

Manai SSSR-te 300 mingahaa olon bişe zontoi araduud, zişeelxede, kareelnuud, komiizeriaanuud, kalmiguud, jakuuduud, abxaazaixid ba busad yndeheten bii. Xerbee gansal Xolboonoi Soveedta hunguuli xeedle baigaa haa, ede baaxan yndehetenei zarimanь SSSR-ei Jixedeede Soveedta oəriingəə depytaaduudii elьgeexe argagyi baigaa. Yndehetenei Soveedta hungaxa hunguuli bolbol SSSR-ei zasagai deede oorganuudta byxii araduudai, edeen soo ton baaxan toonoi araduudai oəhediingəə tyləəlegşii elьgeexe arga zyiji olgono.

Yndehetenei Soveedta byxii respyyblikenyyd, mozonuud ba yndehenei ookruguud ton adali erxeteigeer xabaadan oroxo baina. Zişeelxede, 150 milioon zontoi RSFSR ba 1 milioonhoo baaxan ylyy zontoi Armiaanai SSR bolbol ton adali depytaaduudii elьgeexe baina.

Xolboonoi ba Yndehetenei Soveeduudta hungaxa hunguuliin ookruguudaar jabuulagdaxa baina.

Xolboonoi Soveedta hungaxa hunguuli jabuulxiin tulada, 300000 zontoi hunguuliin ookruguud baiguulagdaxa baina. Xolboonoi Soveedta hungaxa hunguuliin ookruguud negenege depytaadii elьgeexe baina.

Yndehetenei Soveedta hungaxa hunguuli jabuulxa hunguuliin ookruguud ondoogoor baiguulagdana: Xolbooto respyyblikenyyd 25-25 ookrug, avtonoomito respyyblikenyyd 11-11 ookrug ba yndehenei ookrug hunguuliin nege ookrug bolzo emxidexe baina. Ede hunguuliin ookruguud bolbol Yndehetenei Soveedta negenege depytaadii elьgeexe baina.

Hungagşad bolbol SSSR-ei Jixedeede Soveedii hungaxa hunguuliida xojor daxin duugaa ygexe baina, gebel, negen ie, Xolboonoi Soveedta oruulan tabigdaxa kandidaadai tyləə (teritoriaalьna hunguuliin ookrugoor) ba xojorto, Yndehetenei Soveedta oruulan tabigdaxa kandidaadai tyləə duugaa ygexe baina.

Hunguuliin xuuli bolbol Jixedeede Soveedai xojor palaatii nungaxa bodoto demokratiis zuramii egeel iigeze xangana.

Ispaanidaxi froontnuud deere

(TASS-iin medeeselnyydhee)

Centraalьna froont

Yimyyleeşen bolbol Taaxo golhoo urduurxi rajoondo ataaka xeed, respyyblikiinxinei koontrataakada soxiuulaa. Yimyyleeşen bolbol Toleedo şadar baigaa respyyblikiinxinei poziicii boombodohon baina. Respyyblikiinxinei arteleeri bolbol tedenei zam xarilsaaji xyndeberxe bolgoxiin zorilgoor, yimyyleeşenii podjezdnuud başaanai maşiinanuudii buudaa.

Xoito froont

Yimyyleeşen bolbol Santanderе uçaastog deere respyyblikiinxinei poziicii buudaa. Respyyblikiin batarai bolbol Pariyeelo şadar baigaa yimyyleeşenei seregii buudahan baina. Respyyblikeп arteleeri bolbol Astuuriiin uçaastog deere Graado ba tereenei orşomşadarii goritoigoor boombodoo.

Yimyyleeşen jixexeп geegdelteі. Respyyblikiinxinei taban istrebitelьnyyd, boombodog taban samolioodnud bolbol Graadohoo garhan xargui deere jabaa yimyyleeşenei seregii ataakalan, tedeniii pylimoodoor buudahan ba 30 garan boombonuudii xajahan baina. Yimyyleeşenei seregyyd xargui deegyyr xeden olon şaxatahan ba aluulhan xynyydee orxizo tergilee. Tereenhee gadana, yimyyleeşenei aşaanai maşiinanuudai koloonnuud boombodulza, xeden maşinanuud butara soxiuulaa.

Respyyblikiin aviaciin dobtolgo

Respyyblikiin aviaaca bolboaavgustiin 12-oi yder yimyyleeşenei xeden aerodroomuudii, eneen soo Byrgoose deere aerodroomii boombodoo. Tereenhee gadana, tymer zamai Sigyeense staancii boombodoo. Ene staanca deere seregei aşaa teehen 30 garar vagoonuud baihan baina

Respyyblikiinxin amzaltataigaar ataakalaa

Pariiz, 14. (TASS) Gavaas aagenstviin medeesehenei johoor, mynөөder respyyblikiinxin bolbol amzaltataigaar ataaka xeze, ton şuxala poziicanuudtai Bryneetiin klaadbişii ezelbe. Ede poziicanuud tere bagai huurinuudii ezerxexe baina. Yinyyleeşenei pylimioodoor buudazaş baigaa haaпь, respyyblikiinxinei dinamiidgaguud bolbol tedeenei okoopodonь dy eleza, teleeniii poziicohoonь soxin suxariluulhan baina.

Yimyyleeşen oohetiingoo aerodroomuudii boombodobo

Pariiz, 14. (TASS). Ispaniihaa abtahan medeeselei johoor xeden faşiis samoliooduud Leoon goorodoi aerdroom deere 18 boombo xajahan, udaanь Viirxen delь Kamiino deerexi yimyyleeşenei aerodroomii myn Leoon goorodoi raadioo-telьfoonai staancanuudii boombodohon baina. Yimyyleeşenei ezelze baigaa bişe pyynktenyydeer gal tyimer bolhon baina. Leoonai zeniif batarei bolbol samolioodnudii buudaxalanь, tede samolioodnud boombodoxoo bolizo, Leoonhoo zyyn urduuxanuur baigaa Valeensi de Don Xyaen goorod deere buuhan baina.

Hyylde abtahan medeenyydei johoor, Leoon deere yimyyleeşenei xeden xesegyydei Madriidai froont oşoxoo arsahan deerehee ene boombodolgo bolhon baina.

* * *

Valeensi, 14. (TASS). Gazeetanuudai meleeselei johoor, Greнaadada bolhon vostaani yrgelzelhөөr Goorod deere buugai homonuudai ba aviaa boombonuudai teherexe abiaan duuldadag baina.

Xolboonoi Soveedta ba Yndehetenei Soveedta hungaxa hunguuli negen doro, ondogoor xelebel, nege yder jabuulagdaxa baina. Hunguuliiin biyletieenyydii xuriaan abxiin ba hungagşadai duu tooloxiin tulada, hunguuliiin ookrugto orohon goorodnuud ba rajoonuudai teritoori hunguuliiin ugaastoguud bolon tahalagdaxa baina.

Hunguuliiin xuuli bolbol Jixedeede Soveedai xojor palaatii nungaxa bodoto demokratiis zuramii egeel iigeze xangana.

TASS-iin ŞANXAIDAXI KORESPONDEENTIIN MEDYYLGE

Şanxai, 12. (TASS). Aavgustiin 9-nei yder, TASS-iin Şanxaidaxi korrespondeent bolbol preessede (gazeetanuudta) tunxaglaxiin tulada iime oficiaalьna medyylge xehen baina, gebel: „Oficiaalьna gazarnuudhaa abtahan medeenyydei johoor, japoonoi razveedçiguudai (tagnuulşadai) udaridalga dooro orosoi sagaantan koonsulьstvodo tonuul xexejee baina geze Tiaanzin goorodto huugaa SSSR ei viise-koonsul Smirnoov urid duulhan baigaa. Tiime deerehee Smirnoov, ene bolxojoo baihan tonuul tuxai tendexiiin koonsulьnuulai koorpusta medeeseed, koonsulьstviingoo xydelmeriii tahalduulxa ygein zorilgoor tendee yleze, xylieegdehen zaabariiin johoor, koonsulьstviinger soohoo xamag şuxala xeregtei arxiivuudii gadaadiin konceessida zөөlgehen baina. Tonuulda xabaadagşad bolbol deeremdelgeeree xanaagyi halahanai şaltagaanaar falьşiivkanuudii (xudal xuurmag zyilnyydii) hanьaşalzaı, japoondo esergyy soveed xitadai doogovor oldohon xeberteigeer, yneөxil kominteerniin jabuulgaa xeze baihan xeberteigeer falьşiivkanuudii zoxioozo baina geze TASS-iin Şanxaidaxi tahag mynөө hajaxan medee abba. TASS iin Şanxaidaxi tahag bolbol ene beledxegdeze baigaa falьşiivkanuud tuxai oloniitede hanuulga ygexii şuxala xeregtei deere olood, ene hanuulga bolbol tybhen jyymende etigedeg xongor ba genetiin honin sensaaca bederedeg zarim xynyydii myngөө demii gargaşalxahaanь tatagalzuulxa beze geze toolono".

Aavgustiin 10-nai yder ene medyylgii Şanxain 12 xitad gazeetanuud ba „Çaina Preess" geze gadaadiin gazeeta tunxaglahan baina. Faşiis zanşaltai gansal „Şşaisinьbaao" gazeeta ene medyylgii tolilongyi yleөşenь anxaral xanduulmaar baina.

Aradai daisanuudii ba tedenei barildalgii yndehөөrenь eliryylen usadxaxa

BK(b) Paartiin CK-ai fevraaliin Pleenym deere nyxer Staalinai xelehen zaabari bolbol partiijna byxii organizaacanuudai programanь bolzo, komuniistnarai edibki xeşeeliinь nelieed deeşelyylheniinь xen byxende eli.

Agiin aimagai partiijna organizaaca bolbol nyxer Staalinai zaabariii bejelyylze, ө he diingөө zergehee aradai daisanuudtai xolboo xeze baihan B.C. Dogdomoi, D. Cedenei, Baraadin, Tatayyrov ba Şagdaarova gegşedii paarti ba komsomoolhoo gargaxa xolodxohon baina.

Gebeş, aradai daisanuudaar barisaa xeze tedeniii arşalxa hedelgө gargaza jabaxan zonuud yşөө jamarş zemө abaagyi baihaar baina. Yligerlexede, paartiiin geşyynei kandidaad Ajuur Raalьdin gegşe өөriingөө xadam bolxo kulaag ba kolxoozoi mal aduuhii xoroto sedxileer xoroozo baihanai tula aimagai prokurooroor eliryylegdehen B. Sampilai gegşii ymөөreze, aimagai prokuroor Nauumov gegşii burun jyyme xebe geze jabana. Urdanь Yrөөnein somonoi negen kolxoozoi tyryylegşe baihanaa aradai daisan geze eliryylegdehen Şaruu Bazarai gegşetei Raalьdin gegşe niagta xolbootoi, xojuulaa sag yrgelze arxidadag ba Bazarai gegşii kolxoozniguudai kriitikelexedenь Raalьdin gegşe kolxoozniguudii gederge soxizo kriitikii xabşaza baihan baina. Aradai daisan Bazarai gegşөr damzuulan kolxoozoi zөөrieer şagnal xyylze Raalьdin gegşe sengedag baihaniinь eli baina.

Kolxoozoi zөөri yrihen өөriingөө axa Raalьdiniii, xadam kulaag Sampilai Badna ba bişe өөriingөө xynyydii mөөreze, komuniistnar Raalьdin Ajuur, Zamsaranai Ceveen ba komsomool Raalьdin Bazarzab gegşed Agiin aimagai prokuroor nyxer Nauumovii „jyyş medexegyi aad, bidenei tyrelxidii xaraba" gөze esergyysen jabadag baina.

Agiin aimagai paartiiin komiteel bolbol Raalьdintan ba Zamsaranai Ceveen gegşedte eris şanga xemzee adxia jaanab?

D. Agiinski.

HJRGUULIIN BAGŞANARTA

ŞINE YSEGLELEI TUXAI

Şine ysegleiii jamar meetodeer gargaviin tuxaida RSFSR-ei Narkomproostь 1936 onoi xabar, bagşanar ba ordemtenei zybleen bolhon baina. Myn „ZKP" gazeetada, „Ekin hurguuli" geze zurnaalda şine ysegleiii jamar meetodeer zoxioogoo haa xyygedte amarxanaar tyrgen ba berxeer unşaza, bişeze hurxiin tuxaida myn diskyyssi gargahan baina. Enenei urda zaaza baihan byxeli ygiin meetod bolbol xyygedii gyised yseg bişegte hurgaxada jixe berxetei, tybegteihөө gadana, xyygedь bolbol gyised hain unşazaş sadaxagyi boldog baihan baina. Ene meetod bolbol manai xelendo taaraxagyi, gansaxan le aangli ba amerikaan xelenyydte taaruulan zoxioogdohon baixa jym.

Şine ysegleiei tuxaida xeden zybleen, diskyyssi bolzo, xyygedii amarxan yseg bişegte hurgaxa, gyised hain unşuulza şadaxa bolgoxo uşar bolbol analitiko—siintesiin abiaanai meetod myn baina geze oldoհon baina. Eneen deerehee şine ysegleі bolbol analitiko siintesiin abiaanai meetodeer zoxioogdozo gargagdaxaar baina. Myөөe yjede oros xeleneі ysegleі yşөө xebleze gargagdaagyi baina. Buriaad xeleneі ysegleiii nyxed Imexeenov M.N. Ogorzabai D.Z. xojorөөr zoxioogdozo, myөөe xeblelde orood, hurguuliinuudai exilexenee urda gargaxa geze oroldolgotoi baina. Ene ysegleiei tuxaida xeden ygөөr bişexe leliime baina:

1) Unşaza, bişeze hurgaxa meetod bolboi nege doro adaxan jabuulagdana. Unşaza exilyylxedee ygii yjede, yjiit abiaanda halgaxa (anaaliz xexe). Ysegleiei zurag bolbol anaaliz xexe ygejөө eli gargaza abxaar ba tede ygejөө şibinartai xөөreldeze gargaxaar zoxioogdohon baina.

2). Ygii yjede, yjii abiaanda halgaxa argaja nen tyryyn daraaai yge xyygedte xaruulxiingaa urda şangaar xelyylxe. Eneen deerehee ysegleі dotoroոь ysegenь yg hөө tyryyn ygtehen baina. Ysegleі bolbol exilexedee „axa" geze ygehөө exilehen baina. „Axa" geze ygejөө unşuulxiin urda deere xelegdehen usar deerehee tyryyn „a", „x" geze ysegyydii ygtehen baixa jym. Ene bolbol iimeer zoxioogdobo: 1) zuraganь hurguulida oşozo jabahan axa dyy xojor;

2). Ygenь – axa, a—xa, xa, x—a, xa, a—xa, axa g. m. saaşandi xudahanь—daxa, baxa, baxa, xana, odon, modon daxa, bexe meteer yrgelzelhen baixa. Ende bişegdehen ygenyydii unşuulxadaa myn le deere xelegdehen meetodii xereglexe.

3) Analiz xeze dyyrgehenei gөө hyylde tere ygejөө, abiaaji vie, yjii yge bolgozo (siintes) niilyylen unşuulxa (a—xa, xa, x—a, xa, a—xa, axa)

4). Tyryyşiin yjede unşaxa arganь bolbol yje yjeөr unşuulxa arga bolno. Zygөөr şine taniisaxa ysegenь zaa bolbol yjede abiaanda halgagdahan baixa (da—xa, da, a—a da, da—xa, daxa).

5). Ygenyyd bolbol yjede halgagdhanhaa gadana, stoolbigөөr bişegdehen baixa. Stoolbigoor bişegdehen ygii deerehee dooşonь unşuulxa. Urda yzehen ysegyydeerenь xolbozo, ygenyydii zoxioono. Ede ygenyydhee 2-3-5 ygetei xyngexen bogonixon medyylelnyydii zoxioogdohon baixa (axa bexe abba. Taxa abba. Bata xada dababa g. m.)

6). Ysegөө yzexe sisteemenь amaraar unşaxa, bişexiin talii bodolsozo zoxioogdobo. Ajalgan ysegyydhee tyryyşiin yjede „a, u, o, e", xaşalgan ysegyyl hee „x, d, b, n, m, t" g, m. yrgelzehen baixa.

7). Şine abiaantai tanilsaza, anaaliz xexe jabadalda şanga xaşalganaar hyyltehen yge xereglegdebegyi. Ene bolbol zaaxa jabadalda, myn xyygedei hurxa jabadalda tybegtei baixa jym Şine ysegtei tanilsaxadaa. tere ysegiinь urdanь yzehen, medexe ysegyydtei ygedenь oruulalsadgaba.

8) Ygiin yjenyyd bolbol myn sisteemejee aldaxagyi johotoi. Xyygedii exin tyryyn unşuulza hurgaxadaa xaamal yjetei yge xeregleze bolxogyi. Enenь iimeşyy sisteemetei baixa baina; nege neemel yjetei yge; neemel xojor yjetei, ygei; nege neemel, nege xaamal—xojor yjetei yge; gurban neemel yjetei yge; nege neemel, nege xaamal yjetei- xojor, gurban yjetei yge (axa, daxa, abxa, daxada, modon g. m.)

9) Ysegleі dotor ysegei elemeentnyyd; bişexe, unşaxa ygejөө xөөreldөөgөөr gargaza abxa zuragnud sym ygtehe.

10) Ysegleі dotor tusxaita nernyydii baga ysegөөr bişexii xorimzologdono. Jixe ysegөөr exileze bişexii ysegleiei 10-daxi xundahahaa exilegdebe.

11) Ysegleі bolbol dyrben xubida halgagdana:

1) **Yseglelde oroxiin urda** (zuragaar xөөreldөөn, zurag zuralga, ysegyydei elimeentnyyd, medyylelii ygede, ygii yjede, yjiiabiaanda halgalga)

2) **Ysegleiei yje** (ysegtei tanilsalga, unşaxa, bişexe arga).

3) **Yseglelei hyyleі yje** (unşaxada berxetei ygenyydii yjede halgalga, xyngexen zoxioolnuudii (teekstnyydii unşaxa, bişexe).

4) Xerşemel ysegyyd.

12) Şine zoxioogdohon ysegleі bolbol 3 miangа garan 4 mingа şaxuu ygetei, 6 peçaatna xuudahataigaar zoxioogdobo.

13) Şine zoxioogdohon ysegleі dotor xyygedei baidalii xaruulhan ba komuniis bolbosorol ygexe teekst, uran zoxioolşylegyydhee unagan, samoliood, Geeli g. m. zoxioolnuudii oruulagdahan baina

14) Şine zoxioogdohon ysegleiei şriifteeпь—1-daxi xuudahanhaa 15-xi xuudahan xyrter 0, 8 sm. 15-haa 35-xi xuudahan xyrter 0, 5 sm., tereenhee şaaşa dyyreteree 0, 3 sm., baixaar xeblegdexe baina.

15) Ysegleі dotor xyygedte yseg zaaxa sisteemenь alfaavitai johoor bişe, xarin ene bişegei 6-daxi pyynktiin johoor iigeze hubariuulan zoxioogdobo: a, x, d, b, u, n, o, m, t, e, l, h, y, g, r, i, aa, oo, uu, ee, yy, ii, iii, ai, oi, ui, yi, ei, s, өө, ş, z, k, z, (ia, iaa, io, ioo, iu, iuu, ie, iee iy, iyy, —dulxalnuud) j, v, f, p, c, ç, ь.

Ene bişegii jyre yseglelei garxahaa urda negedexi klaasta zaaxa bagşanarta tuhatai zaabari baixa johotoi geze zoriuulagdaba. Delgerengii meetod—zaabarinь zoxioogdozo, yseglelteigee xamta xeblen gargagdaxa baixa.

D Ž.

SENGELEG AMARALTA

Buriaad-Mongol respyyblikiin Tynxenei „Arşaanai" xojor dugaar sezoondonь xamta deeree 300 şaxuu staxaanovşad ba udaarniguud—xydelmerişed, kolxoozniguud ba albaxaagşad aixabtar zoxidoor amaraltaa yngergeze baina.

Arşaanai baira baidalanь jixe hain. Amarza baihan zonoi eriltii xysed xangana. Janza byriiin ybeşeniii emnexe dooktornuudaar xangaltatai.

Amarza baigşa zonuud yder sagaa jixe xyxiyygeer yngergene. Yder byri şatar ba biliaarda g. m. naadaza sengedeg baina. Olonxi zonuud eldeb honirxoltoi nom debternyydii unşaza jixe honirxono.

Mynөө Staalin bagşiin altan ysegөөr bişegdehen yndehen xuuliaar xen oyxen ilgadgyi adlixanaar amarxa, azal xexe, erdem huraxa erxetei bolood baihan yjede jaahan xyxiyy zargaltai geeşeb! Tende oşozo amaraad busaza jabanab.

Budazab Baldanai.

Jaruuniin aimagai Dogniin somonoi soveedai tyryylegşe.

Paarai xaxalalgii dyyrgeвe

Muxar-Şibeг. Zandinai somonoi **„Ulaan Tujaa"** kolxoozoi pooliin brigadiir Ragşa Cerenei gedeg paarai xaxalalgii zybөөr emxidxeze şadaa.

106 gektaar paar xaxalxa tysebtei baihan aad 119 gektaar xaxalza tysebөө ylyylen dyyrgebe.

D. Dambiin.

Baha daxin „Kiim" kolxooz tuşaa

Bүyyr. Zaganai somonoi „Kiim" kolxoozoi teritoori deerexi Siberte goloi xargii zamai yrgelze muu baidag tuxai manai „Ynen" gazeetada yngeregşe zilde garhan baina. Eneen tuxai „Kiim" kolxoozai ba somonoi soveedai tyryylegşed medeze baihan aad, xargii zamaa haizaruulxa tuxai jamarş xemzee abdaggyi deereheenь mynөө zil byriş muudazaxyn zonoi jabaxiin argagyi şaxuu bolşobo.

Tiimehee xazuudanь baigaa somonoi soveed ba „Kiim" kolxoozoi xytelberilegşed xargii zamaa ene geheer hainaar zahara ujalgatai.

Hanaa amar huudag pravleeni

Ulaan-Onon. Alxaniin somonoi Staalinai neremzete kolxoozoi malşad tusxaita azaldaa xariuusalgagyigeer xandana. Zişeelxede, Dagba Dorziin 2 daaga, Şimed Galdanai 2 mironoos xusa şonodo ediyylhen baixa jym. Tiigeed pravleeninь edenhee ajyyş nexeberilze abangyi xosorgohon baina.

Baha, ene kolxooz unaanuudtaa ezen bişeer xandahanai şaltagaanhaa bolzo 6-7 moridiinь yxehen ba 2-3 moridiinь ybedeze unaahaa garhan baina.

Ene kolxoozoi pravleeni bolbol tөsөөnoi xeregii ton muugaar tabiza, malşadaigaa 1937 on soo olhon azalta yderii myөөe xyrter temdegleegyi baina. Myn haalişadta odoo zilde xedii liitr hy haaxa tyseb zoxioo zo y өөdyi.

Xubisxal.

Xariuusalgata redaktor B. VAANÇAGIIN.

Телефоны редакции: отв. редактор—3-44, отв. секретарь—3-23, сельхозотдел—7-55, промотдел—7-05.

Noomer gargagşa N. Ceveenov. Verstaalagşad D. Baldaanob. ba C. Dambaajeb. BMASSR-ei Niut. Azyiledberiin arkomaadai tipograafi Ypolglavliit 858.